

BACKGROUND REPORT

Revize mezinárodní spolupráce v oblasti volebního monitoringu

Tomáš Brabec
tomas.brabec@amo.cz

AMO.CZ

Obsah

1	Jak číst background?	3
2	Úvod	3
3	Volební monitoring	3
3. 1	Základní funkce volebního monitoringu	3
3. 2	Pozorovatelské organizace	3
3. 3	Úspěšnost volebního monitoringu	4
4	Volby jako součást lidských práv	5
4. 1	Přístup vlád k občanským svobodám a volebním procesům	5
4. 2	Právo na svobodné volby	6
4. 3	Riziko volebních procesů	6
5	Současné snahy OSN	7
5. 1	Instituce OSN zabývající se volební problematikou	7
5. 2	Podpora mezinárodních pozorovatelů	8
6	Kdy selhává volební monitoring	8
6. 1	Rozdílná kvalita pozorovatelských organizací	8
6. 2	Omezený přístup novinářů a neprofesionální žurnalistika	9
6. 3	Veřejná podpora dotčených subjektů	9
6. 4	Nedostatek prostředků	9
7	Sankční systém OSN	9
8	Shrnutí	10
9	Otázky pro jednání	11
10	Doporučené a rozšiřující zdroje	11

1 Jak číst background?

Cílem tohoto backgroundu je předat delegátům základní informace o současné situaci v oblasti volebního monitoringu, jehož revizí se budou zabývat během simulovaného jednání SPECPOL. Jedná se o stručné shrnutí této problematiky, delegáti si mohou zformovat postoj svého státu prostřednictvím faktů obsažených v tomto backgroundu v kombinaci s

informacemi získanými v části *Doporučené a rozšiřující zdroje* a v dalších relevantních zdrojích. Odpovědi na *Otázky pro jednání* a reakce jimi zastupovaných států na konkrétní provinění v dané oblasti v uplynulých letech je nasměrují k pozici, kterou budou zastupovat během jednání.

2 Úvod

Volby jsou pevnou součástí demokracie a lidských práv, konkrétně těch občanských a politických. Měly by proto být doprovázeny prostředím spojeným s jistotou a transparentností, stejně tak by voliči měli mít přístup k informacím o různých volebních alternativách. Spravedlivý a demokratický volební proces je spojen se svobodou projevu, médií, shromažďování a pohybu. Jsou-li dodržovány zásady právního státu, existuje možnost k založení politické strany a soutěž o veřejné funkce. Občané mají stejná práva, nejsou diskriminováni ani zastrašováni.¹

Volební monitoring je klíčovým pilířem stability demokratických volebních procesů. Umocňuje jejich důvěryhodnost z domácího i mezinárodního pohledu.

Pouhá přítomnost mezinárodních volebních pozorovatelů by však neměla být považována za nástroj, který zajistí legitimitu voleb. Jejich průběh má být vyhodnocován až na základě výstupů jednotlivých pozorovatelů, které vytvoří komplexní obraz o průběhu celého procesu.² Volební monitoring by neměl sledovat jen průběh samotných voleb. Práce pozorovatelů začíná během předvolebních příprav a pokračuje i v povolebním období, kdy dávají organizace zpětnou vazbu státům a mohou pomoci s případnou úpravou státní legislativy. V ideálním případě by mohl monitoring probíhat kontinuálně a sledovat politický vývoj již před začátkem volební kampaně.

3 Volební monitoring

3. 1 Základní funkce volebního monitoringu

Když se v 80. letech 20. století poprvé objevil volební monitoring, názory na něj byly různorodé. Během let se z něj ale stal důležitý nástroj podpory demokracie a integrity volebního procesu.³ Nestranný volební monitoring poskytuje politickou legitimitu a pevnou základnu pro vládnutí zvoleným subjektům, čímž snižuje riziko nedemokratických snah o uchopení moci.⁴ Státy reagují na podněty pozorovatelských organizací z několika důvodů. Některé státy jednoduše postrádají dostatečné zkušenosti s demokratickými volbami, jiné si chtějí dobrým hodnocením vylepšit mezinárodní reputaci.⁵ V poslední době však narůstá počet případů zneužívání a manipulací v rámci mezinárodního volebního monitoringu, který je

vybranými aktéry v určitých případech zneužíván pro (geo)politické účely.⁶

3. 2 Pozorovatelské organizace

Existuje široké spektrum různých organizací, které poskytují pozorovatelské služby. Mnohé z nich se zaměřují na konkrétní regiony. Významným pozorovatelem v asijském regionu je například organizace Asia Network for Free Election (dále ANFREL). V oblasti Latinské Ameriky působí organizace CAPEL – Center for Electoral Promotion and Assistance. Na evropském kontinentu se prosadil Úřad pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR), součást Organizace pro bezpečnost a kooperaci v Evropě (dále jen OSCE), která je jednou z nejvýznamnějších pozorovatelských organizací současnosti.⁷

Volební pozorovatele mohou poskytnout i nadnárodní celky svým členům. Svou pozorovatelskou jednotku poskytuje členským státům od roku 2006 Africká unie, zemím bývalého britského impéria poskytuje volební asistenci a pozorovatelské mise Commonwealth. Na evropském kontinentu působí v oblasti volebního monitoringu například Evropská komise nebo Rada Evropy.⁸

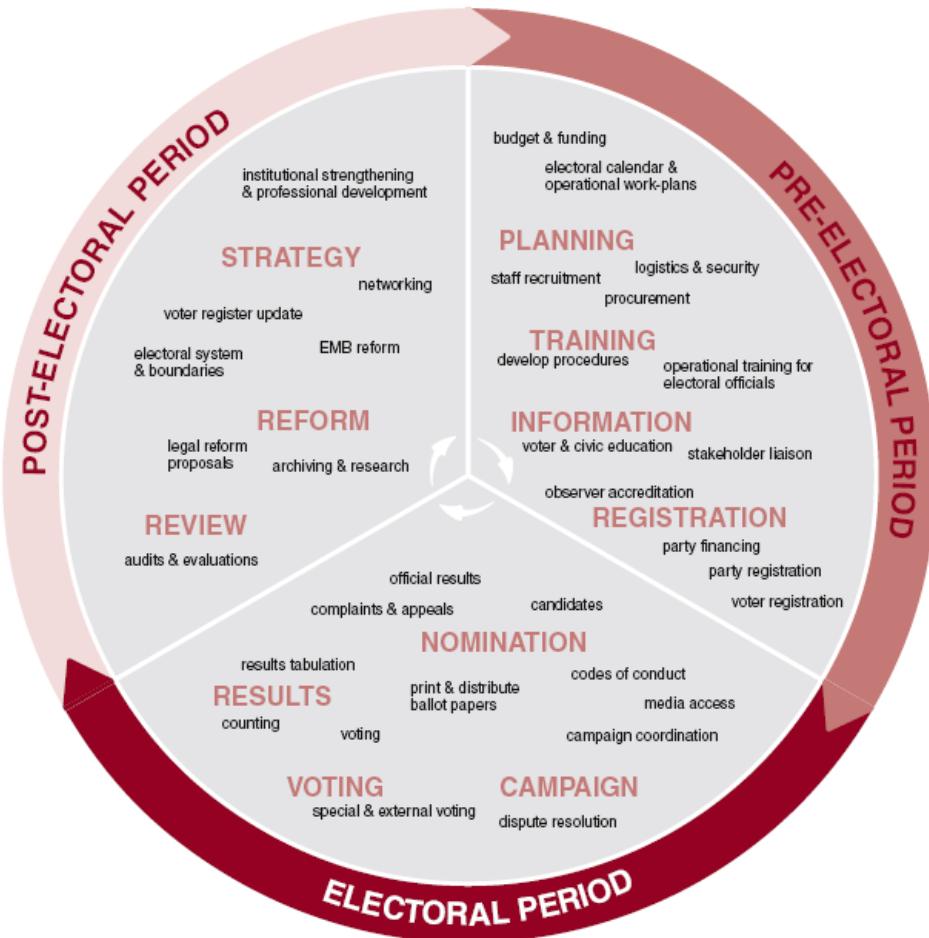
Důležitou roli ve volebním monitoringu hrají místní pozorovatelé. Vzhledem k jejich znalostem politické kultury, jazyka a vlastního národu jsou schopni vnímat i specifické detaile, kterých si mezinárodní pozorovatel nemusí všimnout. Zároveň bývá snazší zajistit jejich vyšší počet a mohou se tak věnovat konkrétním součástem volebního procesu. I přes okolní tlak by měli zaujmout neutrální pozici a informovat o zjištěních zcela objektivně.⁹ Zatímco mezinárodní pozorovatelské organizace zpravidla sledují volební proces v delším časovém úseku a pokrývají také kontrolu volebních příprav nebo povolebních vyjednávání, u jednotlivých lokálních pozorovatelů je výhodná jejich flexibilita a znalost prostředí. Mnozí tak mohou

přinášet své poznatky v průběhu celého procesu, jiní naopak vypomáhat jen při konkrétních úkolech, jako je pozorování ve volebních místnostech.¹⁰

3. 3 Úspěšnost volebního monitoringu

Ačkoliv se přítomnost mezinárodních pozorovatelů stává zvyklostí, je zřejmé, že volební monitoring nefunguje vždy zcela správně. Dle výzkumu profesorky veřejné politiky Judith Kelleyové z americké Dukeovy univerzity došlo až v 17 % případů k prokazatelným pochybením, v dalších 24 % pak došlo k závažným problémům, ale pozorovatelé neprokázali přímou manipulaci s volebními výsledky.¹¹

V posledních letech byly značně medializovány případy z celého světa, kdy došlo k manipulacím či ztrátě důvěryhodnosti v rámci volebního procesu, například během prezidentských „voleb“ v Bělorusku v roce 2020.¹² Nejednotná a především pomalá reakce poukázala na nefungující hromadnou mezinárodní odpověď na pochybení tohoto typu.¹³

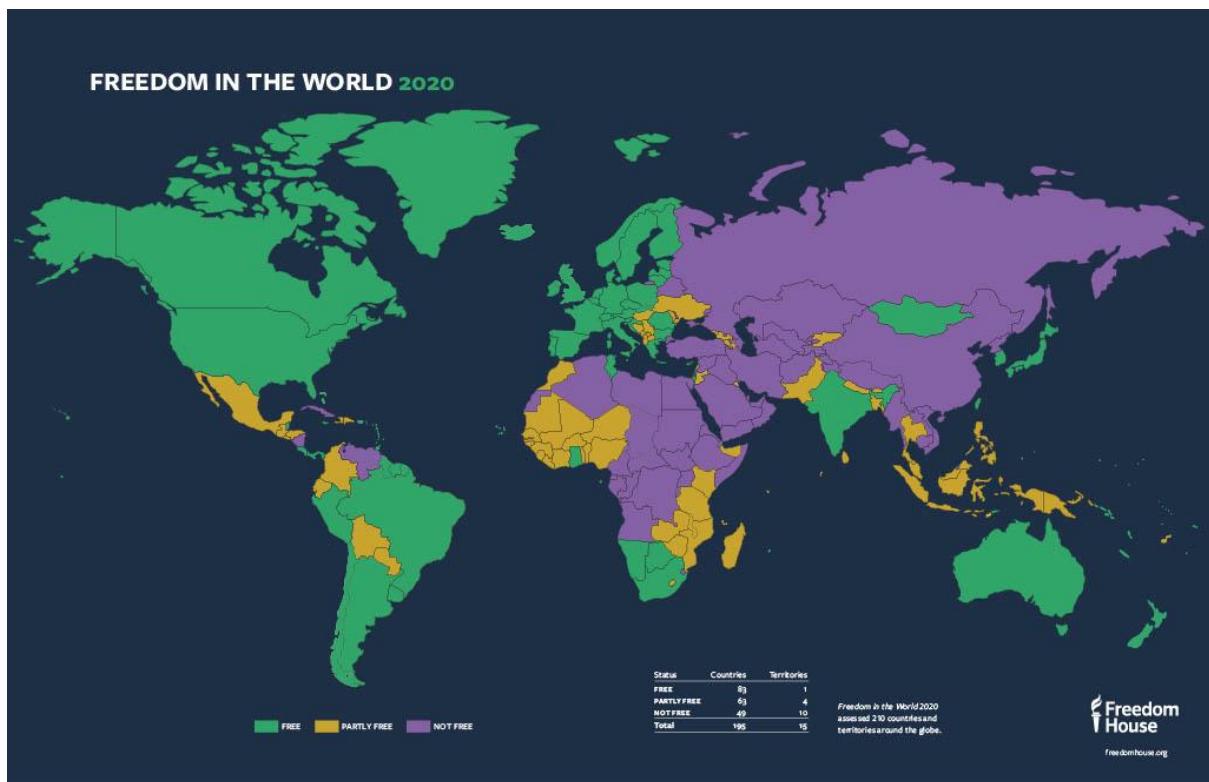
Obrázek 1 – Volební cyklus

4 Volby jako součást lidských práv

4.1 Přístup vlád k občanským svobodám a volebním procesům

Svobodné a spravedlivé volby jsou základní součástí politické svobody.¹⁴ Jejich princip je naplněn, pokud jejich výsledek reflekтуje svobodně vyjádřené volebním procesům také závisí na politické struktuře a míře demokratizace. Prostřednictvím různých elementů, jakými jsou např. mezinárodní pozorovatelé

názory voličů. To závisí především na dodržování všeobecného volebního práva, politické rovnosti a mezinárodních závazků jednotlivými státy.¹⁵ Přístup zemí k (např. OSCE/ODIHR, CAPEL a další) či osvěta a přístup k informacím, lze volby ochránit před zmanipulováním a ztrátou důvěryhodnosti.¹⁶

Obrázek 2 – Index svobody v celosvětovém srovnání

4. 2 Právo na svobodné volby

Právo na svobodné volby je součástí Všeobecné deklarace lidských práv přijaté Valným shromážděním OSN v Paříži roku 1948. Jedná se o základ, který má být dosažen všemi lidmi a národy.¹⁷

Důležitou součástí svobodných a demokratických voleb je rovný přístup k volbám bez ohledu na rasu, pohlaví či náboženství. Ten je zakotven v zakládací listině OSN, Chartě OSN, z roku 1945, konkrétně ve článcích 55 a 56.

4. 3 Riziko volebních procesů

Ani volby, které reflektují přání lidu, ale nemusí znamenat následné vedení státu zvolenými politickými špičkami. Důležitá je především důvěra ve volební procesy a demokratické instituce.¹⁸ Pokud není zajištěna dostatečná povolební stabilita, je pro opozici či armádu poměrně jednoduché ujmout se vlády a omezit práva občanů. Příkladem může být i situace po volbách v Myanmare roku 2020.

Charta OSN (kapitola IX, článek 55)

Aby se vytvořily poměry stability a blahobytu, jež jsou nutné pro pokojné a přátelské styky mezi národy, založené na úctě k zásadě rovnoprávnosti a sebeurčení národů. Organizace spojených národů bude podporovat: a) zvyšování životní úrovně, plnou zaměstnanost a vytváření podmínek pro hospodářský pokrok a rozvoj; b) řešení mezinárodních hospodářských, sociálních, zdravotnických a příbuzných problémů, jakož i mezinárodní součinnost v oblasti kultury a výchovy; c) obecnou úctu k lidským právům a základním svobodám pro všechny bez rozdílu rasy, pohlaví, jazyka nebo náboženství a jejich zachovávání.¹

5 Současné snahy OSN

5.1 Instituce OSN zabývající se volební problematikou

Organizace spojených národů již dlouho poskytuje volební asistenci členským státům OSN, v některých případech i technické zázemí a pomoc s vybudováním dostatečné volební personální sítě.¹⁹ Valné shromáždění OSN v poslední době uvažuje nad zefektivněním volební asistence s cílem zajistit ve členských státech OSN pravidelné a spravedlivé volby. Tím chce posílit demokratické procesy v jednotlivých státech.²⁰

Organizace spojených národů by chtěla spolupracovat především s organizacemi, které se skutečně snaží o posílení demokratických institucí. Velký důraz klade také na soulad místní legislativy a mezinárodního humanitárního práva. Snaží se o podporu členských států v oblasti medializace volebních procesů a volební legislativy. The Electoral Assistance Division OSN zorganizovala devět regionálních výukových zasedání, workshopů a diskusí s organizacemi z celého světa včetně arabského a afrického regionu, kde se probírala téma jako ženy ve volebním procesu, předcházení volebnímu násilí a volební monitoring. Zároveň shledává jako velmi pozitivní projekty typu BRIDGE (Building Resources in Democracy, Governance and Elections) nebo ACE Electoral Knowledge Network, které slouží jako platformy pro sdílení zkušeností s volebními procesy a k budování dostatečných volebních kapacit.²¹

Ve spolupráci s mnohými pozorovatelskými organizacemi vytvořila Organizace spojených národů mezi lety 2001 až 2005 The Declaration of Principles for International Election Observation a The Code of Conduct for International Election Observers, tedy shrnutí pravidel pro důvěryhodný volební monitoring.²² K této deklaraci se připojilo 55 organizací, které provádějí nebo jinak podporují volební monitoring. Organizace spojených národů vyzývá k dodržování těchto principů, aby došlo k zefektivnění volební asistence.²³

V minulosti Valné shromáždění OSN schválilo rezoluci, ve které ujišťuje, že OSN bude vysílat volební asistenci nadále jen na požádání členských států. Důraz klade na zajištění vhodných pracovních podmínek a

Všeobecná deklarace lidských práv, článek 21

- [1] Každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců.
- [2] Každý má právo vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země.
- [3] Základem vládní moci budiž vůle lidu; ta musí být vyjádřena správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlaso-

spolupráci s regionálními a vnitrostátními pozorovatelskými organizacemi v období jejich pozorovatelské činnosti. S mnohými takovými organizacemi již nyní OSN dlouhodobě spolupracuje.²⁴

Důležitou roli hraje také *The Electoral Assistance Division of the Department of Political and Peacebuilding Affairs* (Sekce volební asistence oddělení politických a peacebuildingových záležitostí). Na základě požadavků členských států OSN vyhodnocuje konkrétní případ, následně navrhuje způsob asistence a prostředky, které jsou pro daný stát vhodné. Zároveň se snaží o prevenci volebních machinací. Součástí práce je i spolupráce s regionálními a vládními organizacemi zapojenými do procesu voleb.²⁵

UNDP, *The United Nations Development Programme* (Rozvojový program OSN), je hlavním článkem OSN v podpoře vývoje volebních institucí, úpravy volebních zákonů a procesů. Valné shromáždění OSN v rezoluci 72/164 požádalo UNDP o pokračování v demokraticky směřujících asistenčních programech ve spolupráci s dalšími dotčenými organizacemi, které se snaží zapojit obyvatelstvo do fungování států, a posluží tím demokratickou myšlenku.²⁶

5. 2 Podpora mezinárodních pozorovatelů

Organizace spojených národů jako taková jen zřídka monitoruje volební procesy, k této činnosti totiž potřebuje souhlas Valného shromáždění OSN nebo Rady bezpečnosti.²⁷ Jedním z důvodů, proč se pozorovatelským aktivitám OSN snaží vyhýbat, mohou být přehnaná očekávání veřejnosti v moc OSN. Pozorovatelská role má omezené pravomoce, nemůže přímo zasahovat do volebního systému daného státu nebo zmírňovat podvody. Lze ji však šlo využít k obnovení víry ve volební procesy a demokratizaci. Pozorovatelská mise však musí být započata včas, aby byly sledovány i předvolební postupy. Technické okolnosti a omezení související s volebními pozorovatelskými službami se však těžce prezentují veřejnosti, následná nedůvěra tak může vést k oslabení role OSN jako takové.²⁸

V konkrétních případech ale OSN poskytuje podporu mezinárodním organizacím, které se pozorovatelským aktivitám věnují. K tomu zpravidla dochází, pokud je reálná přítomnost OSN v místě voleb prakticky jedinou možností, jak zajistit jejich kredibilitu. Mezinárodní monitoring je považován za jejich nutnou součást vzhledem k důvěryhodnosti celého volebního procesu. Tuto asistenci poskytuje OSN mezinárodním pozorovatelům od roku 1992. K tomuto kroku docházelo především v afrických zemích. Mezi prvními byly

státy jako Etiopie, Keňa a Lesotho. K poskytnutí takové asistence není nutný souhlas Valného shromáždění ani Rady bezpečnosti.²⁹ OSN podporu poskytuje pouze v případech, pokud o ni členské státy OSN či mezinárodní pozorovatelské organizace samy zažádají, a to s dostatečným časovým předstihem tak, aby byla podpora efektivně naplánována a připravena.³⁰

Organizace spojených národů poskytuje dva typy podpory. První z nich je tzv. *Operational Support* (provozní podpora). Mezinárodní pozorovatelé mohou OSN zažádat o logistickou a administrativní podporu k plynulému fungování jejich monitoringu. Požadavek může být vzesen přímo nebo skrz veřejnou soutěž. Tento typ pomoci je poskytován zpravidla jedné pozorovatelské skupině.³¹

Druhým způsobem je tzv. *Coordination of International Observers* (koordinace mezinárodních pozorovatelů), která zahrnuje značné množství aktivit s cílem zajistit dostatečnou kontrolu voleb. V tomto případě je podpora poskytována i více pozorovatelským skupinám. OSN je v tomto případě v přímém kontaktu s vládními institucemi a bezpečnostními složkami, aby vše proběhlo v souladu s demokratickými zásadami. Zároveň pozorovatelům poskytuje vhled do pozadí voleb tak, aby jejich analýzy byly co nejkvalitnější a nejpřesnější, čímž podpoří důvěryhodnost celého volebního procesu.³²

6 Kdy selhává volební monitoring

Základní podmínkou úspěšného objektivního volebního monitoringu je již samotný souhlas dotčených států s přítomností mezinárodních pozorovatelů během volebního procesu.³³ Činnost pozorovatelských organizací je však spojována i s dalšími problémy.

6. 1 Rozdílná kvalita pozorovatelských organizací

Velmi závažným problémem je rozdílná kvalita mezinárodních pozorovatelských organizací, která může souviseť i s tím, že jejich počet v posledních letech značně narostl.³⁴ Jedním z konkrétních případů jsou prezidentské volby v Bělorusku v srpnu 2020. Organizace demokratických institucí a lidských práv žádala Běloruskou republiku o zapojení svých

pozorovatelů do tehdejších prezidentských voleb, žádost však byla tímto východoevropským státem schválena tak pozdě, že již nebylo možné objektivní pozorování zajistit, jelikož byly volební komise a kandidátky dokončeny. Dle vedení ODIHR již nebylo z logistických důvodů možné vypravit pozorovatele, jelikož příprava trvá minimálně 3 týdny.³⁵

Dle ODIHR docházelo v předvolebním období k mnoha protiprávním krokům, především k zastrašování politických aktivistů, zatčení opozičních kandidátů a tvorbě provládních volebních komisí. Pozorovatelům bylo během volebního procesu aktivně zabranováno ve vstupu do volebních místností a došlo k několika zaznamenaným případům zatčení, což ještě více zpochybňuje legitimitu těchto voleb. Bělorusko je přitom členem zmíněné organizace OSCE a svým

členstvím se zavázalo ke konání demokratických voleb, stejně tak i k dodržování práva na pokojné shromažďování nejen zákonem, ale i v praxi.³⁶ Oproti tomu skupina pozorovatelů Společenství nezávislých států působící především v oblasti bývalého Sovětského svazu, které byl přístup k volbám povolen, však tvrdí, že volby byly svobodné, soutěživé a vyjádřily vůli běloruského lidu. Definice „svobodných voleb“ je evidentně u zmíněných pozorovatelských organizací značně odlišná.³⁷

6. 2 Omezený přístup novinářů a neprofesionální žurnalistika

Prostředí, ve kterém je dodržována etická svoboda tisku a profesionální žurnalistika, je zásadní pro zajištění dostatečně svobodných, spravedlivých a inkluzivních voleb. Omezený přístup k informacím v Myanmare v kombinaci s koronavirovými opatřeními způsobil během voleb roku 2020 ztrátu důvěryhodnosti celého volebního procesu. Dle několika politických stran média často informovala ve prospěch vládní strany. The Myanmar Organization for Free Elections (MYNFREL) upozornila na rozpor, kdy média o volbách informovala jako o svobodných a spravedlivých, ale neupozorňovala na nedostatečné zapojení etnických menšin, žen a mladých voličů do volebního procesu. Tamější pozorovatelská organizace ANFREL upozornila na omezenou svobodu tisku a na případy, kdy došlo k obvinění z porušení telekomunikačního zákona.³⁸

7 Sankční systém OSN

V případě, že dojde k evidentnímu pochybení během volebního procesu, mají členské státy OSN možnost na tato zjištění reagovat mnoha způsoby. Jakožto členové OSN se zavázali k dodržování Sankčního listu OSN.⁴³ Pokud jsou součástí určitého nadnárodního společenství, jakým je například Evropská unie, řídí se většinou i těmito restriktivními opatřeními.⁴⁴ Jako suverénní celky mají možnost na základě svého rozhodnutí postupovat i samostatně, čehož využívají především během konfliktů se sousedícími státy. Mezi běžné reakce patří odstoupení od mezinárodních smluv⁴⁵, narušení diplomatických vztahů⁴⁶, přistoupit

6. 3 Veřejná podpora dotčených subjektů

Mezinárodní volební monitoring může vyvolat kontroverzi, pokud pozorovatel svými poznatky a vyjádřeními neúmyslně podpoří problematické režimy. I v pochybných volebních procesech nemusí dojít k odhalení konkrétních provinění či manipulací, následně tak pozorovatelé nezískně poskytnou legitimitu nedemokratickým či jinak kriticky vnímaným režimům.³⁹ Typickým příkladem je velmi pomalý a složitý vývoj politické situace v Iráku, kde se volební pozorovatelé volebních procesů pravidelně účastní.⁴⁰ Následně může docházet ke snížení důvěry občanů ve snahy mezinárodního společenství o svobodu a demokracie po celém světě.⁴¹

6. 4 Nedostatek prostředků

Pozorovatelské organizace nemají příliš na výběr, v jaké zemi budou provádět volební monitoring. Nejsnáze funguje v případech, kdy jsou již domácí podmínky příznivé a země již prochází transformací, jako tomu bylo na počátku 90. let minulého století v postkomunistických zemích. Tyto organizace však málokdy mají dostatek prostředků, aby si mohly vybírat. Často tak závisí na darech a vládách, které žádají o monitoring, což jim ztěžuje soustředění se na povelovní kroky a pomoc s budováním demokracie.⁴²

mohou také k obchodním omezením, např. zákazu obchodu se zbraněmi,⁴⁷ či omezením vstupu na své území.⁴⁸ Organizace spojených národů je mocným světovým hráčem v oblasti sankcionování, mezi typy sankcí patří například diplomatické, ekonomické nebo cestovní restrikce.⁴⁹ Organizace spojených národů přistupuje k aplikaci sankcí v různých případech, oblasti demokracie a voleb se týkají následující:

- ohrožení míru, bezpečnosti a stability
- porušení mezinárodních lidských práv nebo humanitárního práva
- zabraňování obnovení ústavního pořádku.⁵⁰

8 Shrnutí

Volební monitoring je důležitou součástí demokracie a integrity volebního procesu, především v zemích, kde ještě nejsou demokratické instituty pevně ukotveny. Problémy s tím spojené v posledních letech ale ukazují, že je potřeba jejich působení pečlivěji zahrnout do mezinárodní legislativy. V současnosti se volebním monitoringem zabývají převážně jednotlivé organizace a vzájemná kooperace nedosahuje svého potenciálu. Je nutné se proto zamyslet nad tím, zdali by větší transparentnost jejich práce nezajistilo jejich zaštřešení nezávislou demokratickou organizací, která by dohlížela na kvalitu jejich práce. Zároveň je však na

místě respektovat suverenitu jednotlivých států a jejich pravomoce.

Morálním dilematem také zůstává sankcionování států, kde volební procesy neproběhly spravedlivě a svobodně. Cílem ostatních členských států by mělo být obnovení demokratického pořádku, ale často omezující opatření politickou scénu příliš nezdiskreditují, finanční sankce v některých případech postihují i běžné obyvatelstvo a snižují jeho životní úroveň. Je tedy otázkou, jakým způsobem v takovýchto případech efektivněji bojovat za demokratické hodnoty.

9 Otázky pro jednání

- Měla by se OSN více podílet na volebním monitoringu? Jakým způsobem?
- Do jaké míry podporuje váš stát mezinárodní kontrolu během volebních procesů?
- Jak by měly státy OSN reagovat na porušení principu svobodných a demokratických voleb?
- Měly by být mezinárodní pozorovatelské organizace finančně podporovány ze strany OSN?
- Měly by být státy porušující princip svobodných voleb sankcionovány či jinak perzekuovány?
- Jak se váš stát stavěl ke kontroverzním volebním procesům v posledních letech?

10 Doporučené a rozšiřující zdroje

Lidská práva a volby (příručka OSN)

- <https://www.ohchr.org/Documents/Publications/training2en.pdf>

Informace o volebním monitoringu

- <https://aceproject.org/ace-en/focus/international-election-observation/iii.-origins-and-evolution-of-international>

Shrnutí vztahu OSN k volbám (včetně konkrétních směrnic)

- <https://dppa.un.org/en/elections>

The Declaration of Principles for International Election Observation a The Code of Conduct for International Election Observers

- <https://aceproject.org/electoral-advice/election-observation/declaration-of-principles-for-international>

Seznam mezinárodních pozorovatelských organizací

- <https://aceproject.org/electoral-advice/dop/partners>

Míra demokracie v celosvětovém měřítku

- <https://freedomhouse.org/explore-the-map?type=fiw&year=2021>

The United Nations Supports Elections Around the Globe

- https://www.youtube.com/watch?v=rI1ebp_wcIY&t=2s

Podcast o možné budoucnosti volebního monitoringu

- <https://www.idea.int/news-media/podcasts/glimpse-future-international-election-observation>

11 Seznam zdrojů

- ¹ Election Observation Handbook (str. 11, 12). OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights [dokument]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/b/14348.pdf>
- ² Election Observation Handbook (str. 11, 12). OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights [dokument]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.osce.org/files/f/documents/e/b/14348.pdf>
- ³ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. Council on Foreign Relations [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>
- ⁴ International Election Observation. ACE Electoral Knowledge Network [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: https://aceproject.org/ace-en/focus/international-election-observation/explore_topic_new
- ⁵ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. Council on Foreign Relations [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>
- ⁶ Briefing summary 'Fake' election observation as an entry door for malign influence. European Platform for Democratic Elections [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.epde.org/en/news/details/briefing-summary-fake-election-observation-as-an-entry-door-for-malign-influence.html>
- ⁷ Endorsing Organisations. The Electoral Knowledge Network [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://ace-project.org/electoral-advice/dop/partners>
- ⁸ Endorsing Organisations. The Electoral Knowledge Network [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://ace-project.org/electoral-advice/dop/partners>
- ⁹ Domestic Election Observation. The Electoral Knowledge Network [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://aceproject.org/electoral-advice/election-observation/domestic-election-observation>
- ¹⁰ Short-Term or Long-Term Deployment. The Electoral Knowledge Network [online]. [cit. 2021-11-28]. Dostupné z: <https://aceproject.org/main/english/po/poa03bo1.htm>
- ¹¹ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. Council on Foreign Relations [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>
- ¹² Belarus poll workers tell stories of fraud in presidential election. Los Angeles Times [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.latimes.com/world-nation/story/2020-09-01/belarus-poll-workers-describe-fraud-presidential-election>
- ¹³ Belarus: slow international response shows limits of world's human rights regime. The Conversation [online]. [cit. 2021-8-1]. Dostupné z: <https://theconversation.com/belarus-slow-international-response-shows-limits-of-worlds-human-rights-regime-146165>
- ¹⁴ Election Integrity. Freedom House [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/issues/election-integrity>
- ¹⁵ Confidence in elections and the acceptance of results. KAF UNEAD (2016) [dokument]. [cit. 2021-11-25]. Dostupné z: <https://aceproject.org/ero-en/misc/confidence-in-elections-and-the-acceptance-of> (str. 6)
- ¹⁶ Election Integrity. Freedom House [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://freedomhouse.org/issues/election-integrity>
- ¹⁷ Universal Declaration of Human Rights. United Nations [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>
- ¹⁸ United Nations Electoral Assistance (str. 14). United Nations [dokument]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: https://dppa.un.org/sites/default/files/sg-electoral_assistance_report_final_20191114_e.pdf
- ¹⁹ United Nations Electoral Assistance (str. 8). United Nations [dokument]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: https://dppa.un.org/sites/default/files/sg-electoral_assistance_report_final_20191114_e.pdf
- ²⁰ Tamtéž (str. 9)
- ²¹ Tamtéž

²² Declaration of Principles for International Election Observation and Code of Conduct for International Election Observers. *United Nations*. [dokument]. [cit. 2021-12-3].

Dostupné z: <https://aceproject.org/electoral-advice/election-observation/declaration-of-principles-for-international>

²³ Declaration of Principles for International Election Observation. ACE Project [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://aceproject.org/electoral-advice/dop/the-declaration-of-principles/>

²⁴ Resolution 52/129: Strengthening the role of the United Nations in enhancing the effectiveness of the principle of periodic and genuine elections and the promotion of democratization. *United Nations*. [dokument]. [cit. 2021-12-3]. Dostupné z: <https://digitallibrary.un.org/record/254576#record-files-collapse-header>

²⁵ Tamtéž (str. 10)

²⁶ Tamtéž (str. 11)

²⁷ Elections. *United Nations: Political and Peacebuilding Affairs* [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: <https://dppa.un.org/en/elections>

²⁸ ALSHAMARY, Marsin a NIR, Maya. The prospects and limitations of United Nations election observation in Iraq. *Brookings* [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/05/03/the-prospects-and-limitations-of-united-nations-election-observation-in-iraq/>

²⁹ UN Support to International Election Observers (str. 3). *United Nations* [dokument]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: https://dppa.un.org/sites/default/files/ead_pd_un_support_to_international_election_observers_20120628_e.pdf

³⁰ UN Support to International Election Observers (str. 5). *United Nations* [dokument]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: https://dppa.un.org/sites/default/files/ead_pd_un_support_to_international_election_observers_20120628_e.pdf

³¹ Tamtéž (str. 4)

³² Tamtéž (str. 4)

³³ UN Support to International Election Observers (str. 5). *United Nations* [dokument]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: https://dppa.un.org/sites/default/files/ead_pd_un_support_to_international_election_observers_20120628_e.pdf

³⁴ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. *Council on Foreign Relations* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>

³⁵ Who is making sure Belarus' presidential election is free and fair? *Euronews* [online]. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.euronews.com/2020/07/23/who-is-making-sure-belarus-presidential-election-is-free-and-fair>

³⁶ ODIHR gravely concerned at situation in Belarus following presidential election. *OSCE* [online]. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: <https://www.osce.org/odihr/belarus/459664>

³⁷ Belarus in limbo following rigged presidential election. *Emerging Europe* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://emerging-europe.com/news/belarus-in-limbo-following-rigged-presidential-election/>

³⁸ The 2020 Myanmar General Elections: Democracy Under Attack (str. 147 - 151). *ANFREL* [dokument]. [cit. 2021-7-24]. Dostupné z: https://anfrel.org/wp-content/uploads/2021/05/ANFREL_Democracy-Under-Attack-F.pdf

³⁹ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. *Council on Foreign Relations* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>

⁴⁰ ALSHAMARY, Marsin a NIR, Maya. The prospects and limitations of United Nations election observation in Iraq. *Brookings* [online]. [cit. 2021-12-15]. Dostupné z: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2021/05/03/the-prospects-and-limitations-of-united-nations-election-observation-in-iraq/>

⁴¹ Election Monitoring: Power, Limits and Risks. *Council on Foreign Relations* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>

⁴² Election Monitoring: Power, Limits and Risks. *Council on Foreign Relations* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/expert-brief/election-monitoring-power-limits-and-risks#F2>

⁴³ UN Sanctions List: What You Need To Know. *Comply Advantage* [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://complyadvantage.com/knowledgebase/what-are-sanctions/un-sanctions-list-united-nations-security-council-consolidated-list/>

⁴⁴ Restrictive measures (sanctions). *European Commission* [online]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/international-relations/restrictive-measures-sanctions_en

⁴⁵ Withdrawal from International Agreements: Legal Framework, the Paris Agreement, and the Iran Nuclear Agreement. *Every CRS Report* [online]. [cit. 2021-8-1]. Dostupné z: <https://www.everycrsreport.com/reports/R44761.html>

⁴⁶ Why Did North Korea Sever Diplomatic Ties With Malaysia? *The Diplomat* [online]. [cit. 2021-8-1]. Dostupné z: <https://thediplomat.com/2021/03/why-did-north-korea-sever-diplomatic-ties-with-malaysia/>

⁴⁷ UK / China arms embargo to be extended to Hong Kong. Sanctions and Export Controls Update [online]. [cit. 2021-8-1]. Dostupné z: <https://sanctionsnews.bakermckenzie.com/uk-china-arms-embargo-to-be-extended-to-hong-kong/>

⁴⁸ Trump signs new travel ban directive. *BBC* [online]. [cit. 2021-8-1]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-39183153>

⁴⁹ Understanding the UN Sanctions List for More Transparency and Compliance. *Sum & Substance* [online]. [cit. 2021-7-16]. Dostupné z: <https://sumsub.com/knowledgebase/un-sanctions-list/>

⁵⁰ UN Sanctions. *Security Council Report* [dokument]. [cit. 2021-7-25]. Dostupné z: https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF%7D/special_research_report_sanctions_2013.pdf

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních – OSN, NATO a EU.

Asociace pro mezinárodní otázky

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Tomáš Brabec

Autor je spolupracovníkem Asociace pro mezinárodní otázky a členem přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Autor: Tomáš Brabec

Imprimatur: Matěj Frouz, Štěpán Doležal, Pavel Havlíček, Jiří Palouněk

Jazyková úprava: Anna Ho, Anna Švaňhalová, Sára Abboudová

Sazba: Tomáš Mígl

Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

**Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro
potřeby XXVII. ročníku Pražského studentského summitu.**

© AMO 2021

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

Žitná 27, 110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 813 460

e-mail: summit@amo.cz

IČ: 65 99 95 33

www.amo.cz

www.studentsummit.cz